

Socialförvaltningen
Annicka Pantzar
Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Munhälsovård, uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård

En god mun- och tandhälsa

Det är viktigt med mun- och tandvård om man är äldre eller har en funktionsnedsättning. Många har kvar sina egna tänder även när de blir gamla. Det är viktigt att regelbundet kontrollera sin tandhälsa. Alla som tillhör personkrets LSS och bor på gruppbostad eller servicebostad har rätt att få en årlig bedömning av munhälsan och annan nödvändig tandvård.

Munhälsan är en del av hälsan. En god munhälsa är viktigt för varje människas välbefinnande och livskvalitet. En frisk munhåla underlättar en fullvärdig nutrition där förmågan att tugga och svälja samt uppleva smaker är viktigt. Munvården måste ses som en del av vården och ingå i den dagliga rutinen. Att hjälpa en person med munhygien bygger på ett stort förtroende där personens egna önskemål styr.

Munvården ska följas upp regelbundet för att i tid upptäcka ett ökat hjälpbehov.

Aktuell dokumentation om munvården ska finnas i den boendes omvårdnadsjournal samt i aktuell genomförandeplan.

Tandvårdsstödsintyg

Följande personer har rätt till Tandvårdsstödsintyg där munhälsobedömning samt nödvändig tandvård ingår:

- Personer som omfattas av Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS
- Personer med ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser.

För att en person ska bli berättigad till tandvårdsstöd måste först en bedömning av omvårdnadsbehovet göras. Avgörande vid bedömningen är det individuella, varaktiga och omfattande behovet av vård och omsorg i den dagliga livsföringen. De flesta som bor i särskilt boende har rätt till uppsökande verksamhet. Formen för det särskilda boendet måste vara permanent.

Munhälsobedömning och nödvändig tandvård är två olika tandvårdsstöd som kan ges till den som har ett tandvårdsstödsintyg. Den berättigade personen har rätt till en kostnadsfri munhälsobedömning en gång per år.

Munhälsobedömningen är en del av den uppsökande verksamheten och utförs av tandvårdsföretag som har avtal med Region Stockholm. Munhälsobedömningen består av förenklad kontroll av munhåla, tänder och tandersättningar samt en preliminär bedömning av behovet av nödvändig tandvård. Under munhälsobedömningen upprättas ett munvårskort som ger stöd åt omsorgspersonal/ anhörig/ berättigad att utföra den dagliga munvården. Syftet med munhälsobedömningen är att den berättigade ska få god daglig omvårdnad avseende mun och tänder.

Nödvändig tandvård ges för att påtagligt förbättra förmågan att äta, tala, och inte ha ont. Även om personen tackar nej till munhälsobedömning kan denne fortfarande få nödvändig tandvård. För nödvändig tandvård gäller den berättigades fria val av vårdgivare. Person som har Tandvårdsstödintyg får lägga sin tandvårdskostnad till högkostnadskortet för hälso- och sjukvård.

Finns mer att läsa; <https://tandvard.sll.se/Symfoni/site/home/pages/mainpage.aspx>, inloggning måste ske med SITHS kort.

Ansvar för en god mun- och tandhälsa

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS) enligt HSL § 24 MAS ansvarar för att patienterna får en säker, ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet och att utfärda riktlinjer för en god mun- tandhälsa. I MAS tillsyn av hälso- och sjukvården ingår uppföljning av mun- tandhälsa. MAS ansvarar för att det finns en överenskommelse med tandvårdsenheten angående uppsökande tandvård enligt gällande lag.

Verksamhetschefen/ Enhetschefen ansvarar för att lokal rutin upprättas avseende god mun- och tandvård. Verksamhetschefen/ Enhetschefen ansvarar även för att den lokala rutinen är känd av personalen och att egenkontroll görs.

I ansvaret ingår även att säkerställa att all omsorgspersonal har genomgått utbildning i munhälsovård och att de dokumenterar munvården i genomförandeplanen.

Tandläkare/tandhygienist Den tandvårdsverksamhet som har en överenskommelse med Region Stockholm ska årligen erbjuda de boende en munhälsobedömning.

Tandläkare/tandhygienisten bedömer om boende är i behov av "nödvändig tandvård". Det vill säga tandvård som tydligt förbättrar möjligheten att äta och som motverkar smärta och obehag.

Tandvårdsverksamheten ska också utbilda personalen i munvård. Munhälsobedömning är en hälso- och sjukvårdsåtgärd och ska dokumenteras i omvårdnadsjournalen, ev. åtgärder ska följas upp.

I de fall den boende tackar ja till att få en munhälsobedömning som utförs av tandhygienist/ tandläkare så behöver de information om vilka läkemedel som den boende är ordinerad samt information om hälsotillståndet. Sjuksköterskan ansvarar för att fråga den boende om denne godkänner detta och att i så fall överlämna den efterfrågade informationen.

Sjuksköterskan ska dokumentera i journalen när den boende accepterat eller avböjt munhälsobedömningen och om information får lämnas ut samt dokumentera i journalen när den överlämnats.

Ordination från tandläkare/tandhygienist som inte utförs som egenvård ska dokumenteras med signeringslista.

Omsorgspersonal inom LSS boendet. Kontaktpersonen/omsorgspersonalen bör närvara vid munhälsobedömningen. I den personliga omvårdnaden ingår daglig munhygien för den som behöver hjälp. Munvård dokumenteras i genomförandeplan. Efter munhälsobedömningen utfärdar tandläkaren/tandhygienisten ett munvårdskort med rekommendationer hur munvården bör utföras.

Dokumentation av munhälsa I den munbedömning sjuksköterska utför ingår att inspektera;

- Munslemhinnan
- Läpparna
- Tungan
- Tandköttet
- Tänderna
- Saliven
- Ev. proteser
- Sväljningsförmågan

Bedömning av munhälsa Bedömningen ska göras när en person flyttar in på ett särskilt boende (gruppboende el. serviceboende) för att sedan följas upp efter behov, dock minst en gång om året.

Hjälpmiddel som till exempel elektrisk tandborste som underlättar munvården ska också dokumenteras. Om en risk, problem eller resurs upptäcks ska en plan upprättas. Exempel på problem i munhålan kan vara sår, svampinfektioner, blåsor och muntorrhet.

Munvårdskortet är individuellt utformat av tandhygienist och där beskrivs hur tänderna ska skötas och vilka produkter som rekommenderas. Munvårdskortet ska förvaras väl synligt hos den boende. Munvårdskortet ska följa den boende vid besök inom tandvården.

Region Stockholms Region Stockholm ansvarar för att uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård erbjuds alla som enligt tandvårdslagen och tandvårdsförordningen omfattas av stödet, dvs. ingår i personkretsen.

Kommunens ansvar Kommunen ansvarar för att identifiera de som ingår i personkretsen och erbjuda möjligheten till uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård. Nödvändig tandvård innebär sådan tandvård som påtagligt förbättrar möjligheten att äta och motverkar smärta och obehag. Den som har rätt till munhälsobedömning har även rätt till nödvändig

tandvård, men en munhälsobedömning behöver inte utföras för att få möjlighet till nödvändig tandvård. För att få nödvändig tandvård behövs ett "tandvårdsstödsintyg".

Rätt att besluta om utfärdande av tandvårdsstödsintyg

- Biståndshandläggare Äldre och Funk
- Sjuksköterskor vid särskilt boende för äldre samt inom LSS (gruppboende och serviceboende).

Symfoni Symfoni är ett webbaserat dataprogram för erbjudande av munhälsobedömning och utfärdande av tandvårdsstödsintyg.

Det är biståndshandläggare äldre, Funk och sjuksköterskor på SÄBO för äldre samt sjuksköterskor inom LSS som ansvarar för att utfärda dessa. From 2021 är registreringen digital så ett fysiskt Tandvårdskort är ej längre nödvändigt att visa upp i samband med besök hos Tandvården. Räcker med giltig ID-handling.

Användning av Symfoni

Medicinskt Ansvarig Sjuksköterska (MAS) är kontaktperson mellan Ekerö kommun och Region Stockholms tandvårdsenhet. MAS svarar för att utfärdare av munhälsobedömning och tandvårdsstödsintyg får tillgång till Symfoni (Logg-in uppgifter).

Biståndshandläggare inom Äldre och Funk ska erbjuda munhälsobedömning och tandvårdsstödsintyg till den som är berättigad. Vid erbjudandet av munhälsobedömning ska den enskilde tacka JA eller NEJ.

För dokumentation av erbjudandet används datasystemet Symfoni.

Om personen tackar nej till munhälsobedömning skall personen återigen få ett erbjudande om munhälsobedömning nästa år.

Personer som omfattas av tandvårdsstödsintyget har även om man tackat nej till munhälsobedömning rätt till nödvändig tandvård enligt hälso- och sjukvårdens avgiftsregler med högkostnadsskydd, vilket betyder att de får ett tandvårdsstödsintyg hemskickat.

Kontaktpersoner för tandvårdsfrågor

Ekerö kommun har utsett medicinskt ansvariga sjuksköterskan (MAS) som kontaktperson. MAS fungerar som kontaktperson mot Tandvårdsenheten. MAS deltar i möten med Region Stockholm och ansvarar för att information sprids till berörda i kommunen som omfattas av uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård.

Kontaktperson utser, godkänner och registrerar utfärdare av tandvårdsstödsintyg. Kontaktperson uppdaterar uppgifter om särskilt boende samt bostad med särskild service.

Brister avseende uppsökande verksamheten Om uppsökande verksamheten inte fungerar på ett tillfredställande sätt ska Tandvårdsenheten kontaktas via kommunens kontaktperson. Vård- och omsortspersonalen rapporterar alltid avvikelser till kommunens MAS som sedan rapporterar detta till Tandvårdsenheten.

Skulle avvikelse gälla kommunen rapporterar utföraren av uppsökande verksamheten till Region Stockholms kontaktperson som sedan rapporterar till kommunens MAS. Alla avvikelser ska rapporteras via kontaktpersoner i kommun och/ eller region Stockholm. Intyg som utfärdas på felaktiga grunder dras in av Tandvårdsenheten. Rutinen för detta är att, kommunens utfärdare av tandvårdsstödsintyg skriftligt meddelar den som fått felaktigt tandvårdsstödsintyg och kopian skickas till Tandvårdsenheten. Kontaktpersonen ansvarar också för övrig information till Tandvårdsenheten.

Tandvårdsstödsintyg är en värdehandling. Utfärdare av tandvårdsstödsintyg är oftast biståndshandläggare, LSS-handläggare eller sjuksköterska som har hälso- och sjukvårdsansvar gentemot boende på särskilda boende för äldre eller gentemot personer med beslut om LSS (boende på gruppboende eller serviceboende). Utfärdare av tandvårdsstödsintyg ska godkännas av kommunens MAS. Information om de rutiner och anvisningar som gäller för utfärdande av tandvårdsstödsintyg finns i webbsystemet Symfoni. SITHS kort krävs för att kunna utfärda Tandvårdsstödsintyg (TVI). För att kunna utfärda TVI meddela MAS din titel, mailadress, telefonnummer samt HSA-id.

Socialstyrelsen webbutbildning munhälsa och munvård:

<https://www.socialstyrelsen.se/aktuellt/webbutbildning-och-vagledning-for-munhalsa/>

Frågor om tandvårdsstödet

Vid frågor om den uppsökande verksamheten och tandvårdsstödsintyg vänder ni er i första hand till MAS som är kontaktpersonen i er kommun. *Kontaktpersoner för tandvårdsfrågor.*

Adress till Tandvårdsenheten:

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning

Tandvårdsenheten

Box 6416

113 82 Stockholm

Vid frågor kontakta Tandvårdsenheten:

telefon: 08-123 133 00 mellan kl. 9 -11, vardagar.

Vid tekniska fel i Webbsystemet Symfoni kontaktar ni:

Symfoni Helpdesk telefon: 08-123 133 00

E-post: tandvardsenheten@sll.se